

СПОРТ И ПРЕТПРИЕМНИШТВО

ИЗВЕШТАЈ ОД ИСТРАЖУВАЊЕ

Изготвен за:

SPORT-ENT проект

Изготвен од:

Фудбалска Асоцијација на Словенија, Проектен лидер

Октомври 2020

Кофинансирано од
Ерасмус+ Програма на
Европската унија

Содржина

1 Резиме	Error! Bookmark not defined.
2 Историја и цели	Error! Bookmark not defined.
2.1 Насоки на ЕУ за „Двојна кариера“	Error! Bookmark not defined.
2.2 SPORT-ENT проект	Error! Bookmark not defined.
3 Методологија	Error! Bookmark not defined.
4 Резултати и анализа	Error! Bookmark not defined.
4.1 Демографски бројки	Error! Bookmark not defined.
4.2 Тековен статус на вработување	Error! Bookmark not defined.
4.3 Идна кариера	Error! Bookmark not defined.
4.4 Став во врска со претприемништвото	Error! Bookmark not defined.
4.5 Интерес за обука во претприемништво	Error! Bookmark not defined.
4.6 Преференции во однос на учењето ¹	Error! Bookmark not defined.
5 Заклучок и препораки	Error! Bookmark not defined.

Поддршката на Европската комисија за изготвување на оваа публикација не претставува одобрување на содржината што ги одразува ставовите само на авторите, а Комисијата не може да биде одговорна за каква било можна употреба на информациите содржани во неа

1 Резиме

Во меѓународното истражување спроведено на околу 400 млади фудбалери низ 6 европски национални фудбалски асоцијации им беа поставени на играчите десетици прашања во врска со нивниот став за својот избор на втора кариера.

Целна група беа фудбалери на возраст од 18 до 30 години, кои активно играат во професионални и полупрофесионални тимови и фудбалски лиги.

Анкетата е спроведена во јули 2020 година кај 395 фудбалери. Беше дизајниран квантитативен прашалник преку Интернет, насочен кон професионални / полупрофесионални фудбалери, кој циркулираше кај фудбалерите во различни земји.

328 учесници во истражувањето дадоа целосни одговори, кои се анализирани во овој извештај. Испитаниците беа првенствено:

- жители на Словенија (37%; n = 122), Северна Македонија (32%; n = 106) и Азербејџан (18%; n = 60),
- мажи (83%; n = 273),
- возраст помеѓу 16 и 30 години (89%; n = 293),
- платени од нивните клубови за играње фудбал (73%; n = 240), од кои мнозинството на основа на полно работно време (58%; n = 135).

Истражувањето е наменето конкретно за да се соберат мислењата на активните млади фудбалери за нивната кариера откако ќе престанат да играат фудбал.

Резултатите од истражувањето покажуваат дека фудбалерите се заинтересирани да станат претприемачи, без оглед дали се специјалисти, водат програми во заедницата, едукативни програми или непрофитни организации, да станат инвеститори во старт-ап компании или да иновираат производи, услуги и технологии. Играчите можат да користат различни вештини за време на нивното претприемништво: дисциплина, тимска работа, трпеливост, почит и издржливост.

Во однос на истражувањето, се препорачува да се обезбеди обука на фудбалерите за претприемништво, со цел да се обезбеди можна професионална алтернатива по нивната фудбалска кариера или да можат да пристапат на спортот од деловна перспектива додека се активни на фудбалскиот терен. Тие би ја ценеле менторската поддршка во врска со нивната понатамошна кариера и се подготвени да го вложат своето време на обуки на тема претприемништво. Станувањето претприемач претставува не само опција за генерирање економски приход, туку и можност за професионален раст, што е она што најмногу би ги поттикнало играчите да учествуваат на вакви курсеви.

Главните делови на овој извештај вклучуваат:

- историјата и целите на проектот,

- методологијата применета во врска со проектот,
- резултати од истражувањето,
- анализа на тие резултати и
- заклучоци и препораки.

2 Историја и цели

2.1 Насоки на ЕУ за „Двојна кариера“

Спортистите од високо ниво кои тренираат и се натпреваруваат низ цела Европа се соочуваат со повеќе ризици, при што многумина пропуштаат висококвалитетно образование и обука што може да им помогне да се подготват за нова кариера откако ќе се пензионираат. Како одговор на повикот на Европскиот совет од 2008 година да се разгледа прашањето за „двојна кариера“, Комисијата одлучи да осигура дека спортистите од високо ниво ги имаат потребните вештини и знаења за да можат непречено да преминат од спортот кон нешто друго кога ќе дојде време.

Европската политика за вработување ги охрабри земјите-членки да работат на градење можности за вработување на поединци и намалување на невработеноста, особено преку прилагодување на системите за образование и обука со цел да се подигне квалитетот, да се прошири понудата, да се диверзифицира пристапот и да се обезбеди флексибилност и одговор на новите професионални потреби и барања за вештини.

„Двојна кариера“ значи дека еден спортист може да ја комбинира, без неразумен личен напор, својата спортска кариера со образование и/или да работи на флексибилен начин (...), без да се загрози ниту една цел (...). Заклучоци на Советот и на претставниците на владите на земјите-членки, состаноци во рамките на Советот, за двојна кариера за спортисти (2013/C 168/04).

Кариерата во елитниот спорт е кратка, кривка и одзема многу време. Повеќето успешни спортски професионалци ќе мора да се пензионираат околу 30-та година од животот и затоа ќе треба да најдат нова работа и улога во животот. Работите се посериозни за спортистите кои тренираат но нема да успеат да станат професионалци и за играчите кои ќе настрадаат од повреда која ќе им ја оконча кариерата. Параметрите на работното место (на пр. краткорочни договори, чести патувања, итн.), очекувањата за брз успех и екстремната посветеност на професијата имаат тенденција да ја обесхрабрат подготовката за живот после спортот.

Поддршката на Комисијата за двојна кариера гарантира дека спортистите ќе добијат образование и/или професионална обука заедно со нивната спортска обука. Исто така, ќе им помогне на европските спортисти да имаат добри перформанси и да се натпреваруваат на високо меѓународно ниво, истовремено намалувајќи го бројот на оние што ќе го напуштат училиштето, универзитетот и спортот.

Премногу елитни спортисти го достигнуваат крајот на својата спортска кариера неподготвени за транзиција во кариерата. Прилагодени можности за образование и услуги за поддршка што го олеснуваат успешното преминување во втора кариера се неопходни за време и по спортската кариера.

Според стратешките цели на „Образование и обука 2020“ поставени од Советот во 2009 година и Новите приоритети за европска соработка во образованието и обуката од 2015 година, претприемништвото продолжува да биде важен избор за

самовработување и има неискористен потенцијал што треба правилно да се промовира и прифати кај луѓето. Претприемништвото не е само личен избор за самовработување. Доколку новото претпријатие порасне со успех, тоа може да има позитивно влијание на пазарот на труд.

Аранжманите за двојна кариера се релативно нови во повеќето земји-членки и спортови. Во земјите-членки каде што овие аранжмани се развиени веќе некое време, тие понекогаш немаат солидни договори меѓу спортскиот систем и образовниот сектор или пазарот на труд. Заклучоците од две студии финансирани од ЕУ, резултатите од проектите за двојна кариера поддржани во рамките на Подготвителната акција од 2009 година во областа на спортот, и неформалните експертски состаноци со земјите-членки доведоа до тоа Европската комисија да предложи да се развијат насоки за двојна кариера во својата Комуникација за спортот од јануари 2011 година. Во својата Резолуција за план за работа за спортот на ЕУ 2011-2014 година, Советот одлучи да го третира развојот на таквите упатства како приоритет.

Според трудот „Упатства на ЕУ за двојна кариера на спортисти: препорачани активности во политиката за поддршка на двојна кариера во спорт со високи перформанси“ (2012) „... Дизајнот на програми за двојна кариера треба да ги задоволува индивидуалните потреби на спортистите земајќи ги предвид нивната возраст, спортска специјализација, фазата на кариера и финансискиот статус, при што самите спортисти ќе преземаат зголемена одговорност како што напредуваат низ нивните кариери ... ”

2.2 SPORT-ENT проект

Проектот SPORT-ENT, финансиран од ЕУ, се осврнува на ова конкретно прашање, но ја додава димензијата на „подготовка за самовработување преку обука за претприемништво“ што се базира на постоечките вештини и компетенции научени во спортот (користејќи го фудбалот како пример) - кои потоа можат да се прилагодат за да одговараат на кој било спорт.

Сличностите меѓу претприемачот и фудбалерот се огромни. За да биде успешен во која било арена - деловната канцеларија или теренот за игра - учесникот мора да научи да ги максимизира своите силни страни и да ги негира своите слабости. Поврзувањето на овие две дисциплини е иновативно и уникатно и ќе обезбеди соодветен начин на размислување и компетенции за една личност да успее како претприемач. Тие можат да научат што е потребно со помош на мешан пристап за учење - да научат практичен пристап во фудбалски клуб и теоретски пристап со користење на програма за обука преку Интернет.

За еден фудбалер, познавањето на посебните силни страни што ги поседува е од витално значење за успех во играта. Фудбалер кој може да го совлада ударот од левата нога е клучен играч кога резултатот е изедначен и се игра во шеснаесетникот. Трката кој може да одржи резерва на енергија до последниот круг од трката во четири круга ќе има предност пред другите тркачи кои се борат за секој здив.

За претприемачот, разбирањето на силните страни што ги поседува е подеднакво важно. Бизнисменот што успешно носи нови клиенти нема да напредува ако биде заробен во канцеларијата секој ден. Продавач кој може самоуверено да побара

договори од милион долари, ќе напредува кога ќе му се даде можност да ги направи презентациите.

Проектот има за цел да создаде збир на МАТЕРИЈАЛИ ЗА ОБУКА И ПОДДРШКА за давање реални можности на лица кои се занимаваат со спорт (од 18-30 години) за подобрување на нивната „можност за вработување“ преку развој на нивните претприемачки вештини и компетенции. Ова ќе се постигне со искористување на комплементарните и слични димензии на претприемништво и спорт, со што ќе се зголемат нивните можности за двојна кариера. Фудбалот ќе се користи како „методолошки образец“ на кои други спортови можат да се прилагодат и да го спроведат.

3 Методологија

Собирањето на податоците беше извршено со употреба на утврдена методологија на прашалник. Беше дизајниран квантитативен прашалник преку Интернет, насочен кон професионални / полу-професионални фудбалери, во соработка со Партнери на проектот.

Нацрт-прашалникот беше подложен на пред-тестирање, што резултираше со измени на прашалникот, како во однос на формулацијата на прашањата, така и во должината. Во последниот прашалник беа утврдени дваесет и две (22) прашања. Користени се вообичаени типови на прашања, вклучувајќи повеќекратни избори, скали за оценување итн.

Прашалникот беше преведен на 6 различни јазици. Беше достапен на интернет-платформа за истражувањето, дистрибуиран преку е-пошта и објавен на официјалната веб-страница на проектот, како и на веб-страниците на националните здруженија. Прашањата беа дистрибуирани од националните фудбалски асоцијации директно до фудбалери или преку фудбалски клубови.

Беа собрани демографски податоци, како што се земјата на живеење, полот и возраста.

Учесниците беа прашани за нивниот моментален статус на вработување како фудбалер, за нивниот личен став во врска со својата втора кариера, за односот кон нивното вработување откако ќе завршат со играњето фудбал.

Учесниците беа прашани, на пример:

- Дали сте платени од вашиот клуб да играте фудбал? Врз основа на што сте платени (со полно работно време / скратено работно време)?
- На која возраст мислите дека ќе престанете да играте фудбал? Дали сте размислувале што би правеле кога повеќе нема да играте фудбал?
- Дали веќе имате кариерен пат што треба да го следите по Вашата спортска кариера? Дали сте ја разгледале можноста да станете претприемач?
- Дали Вашиот клуб нуди поддршка во врска со совети за понатамошна кариера? Дали би било корисно ако Ви се обезбеди менторска поддршка за да Ви помогне да ги разберете Вашите можности за вработување кога ќе престанете да играте професионален фудбал?

Учесниците беа прашани дали размислуваат за можностите да станат претприемачи по нивната фудбалска кариера, кога би размислувале за започнување на претприемачка активност и кои од профилите на претприемачи (специјалист претприемач, социјален претприемач, инвеститор претприемач, иновативен претприемач) се посоодветни за она што би го сакале да бидат во иднина.

Понатаму, истражувањето прашуваше дали учесниците би следеле курс на тема претприемништво, како мислат дека тоа ќе им помогне и што најмногу би ги поттикнало да следат обука.

На учесниците им беа поставени и следниве прашања во врска со нивните преференции за учење:

- Како би претпочитале обуката да се нуди (лице в лице, онлајн или мешано учење)?

- Колку време би сакале да трае овој курс (3 месеци, 6 месеци или 1 година)?

- Колку време дневно би вложиле во обука (1 час, 2 часа или 4 часа)?

- Кој е најпосакуваниот стил на учење (практично, визуелно, аудитивно или читање / пишување)?

4 Резултати и анализа

Овој дел од извештајот ги претставува повратните информации на фудбалерите кои одговориле на истражувањето (т.е. испитаниците).

Триста деведесет и пет (395) фудбалери учествуваа во истражувањето. Триста дваесет и осум (328) испитаници го пополнија истражувањето (стапка на пополнување од 83%). Основата за секоја табела во овој извештај е сите комплетни одговори (n = 328). Типично време што секој учесник го поминал за пополнување на истражувањето било 4 минути.

Делот е поделен на подглави, кои претставуваат увид во:

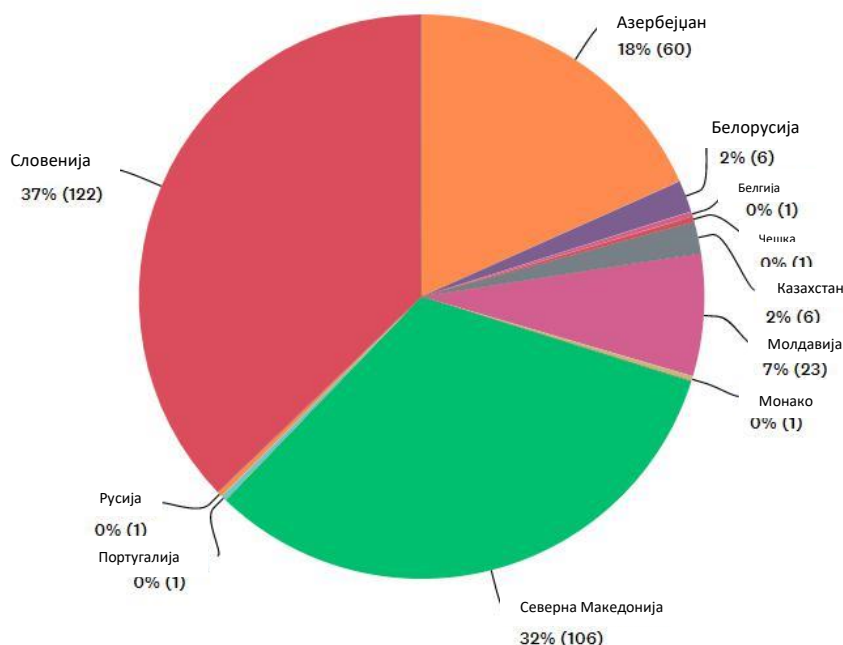
- демографија на испитаниците,
- нивниот тековен статус на вработување,
- моментален став и можности за идна кариера,
- ставот на испитаниците кон претприемништвото,
- нивниот интерес за обука за претприемништво и
- нивните преференции за учење.

4.1 Демографски бројки

Испитаниците беа жители на **11 различни европски земји.**

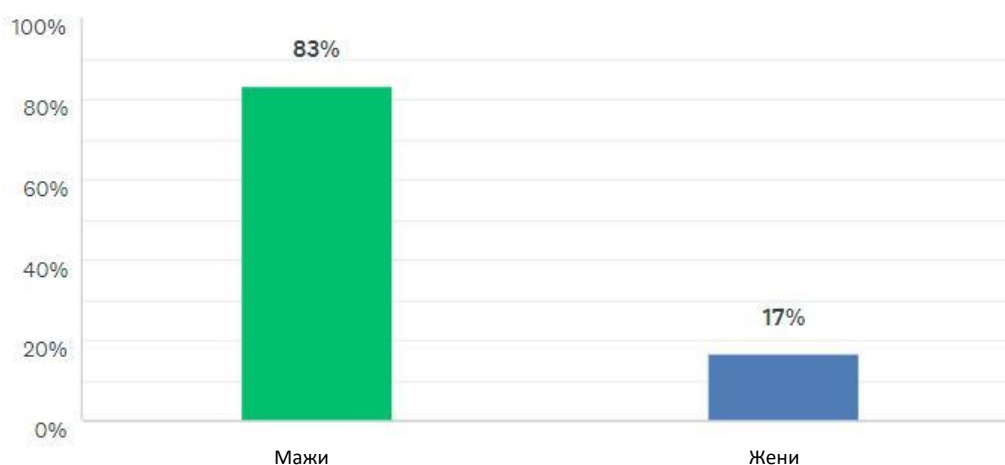
Мнозинство од испитаниците се жители на Словенија (37%; n = 122), Северна Македонија (32%; n = 106) и Азербејџан (18%; n = 60). 7% (n = 23) од испитаниците беа жители на Молдавија, 2% (n = 6) жители на Казахстан, 2% (n = 6) жители на Белорусија и 2% се жители на Белгија, Чешка, Монако, Русија и Португалија (1 испитаник од секоја земја).

Табела 1: П1: Распределба (процент) по земја на живеење.

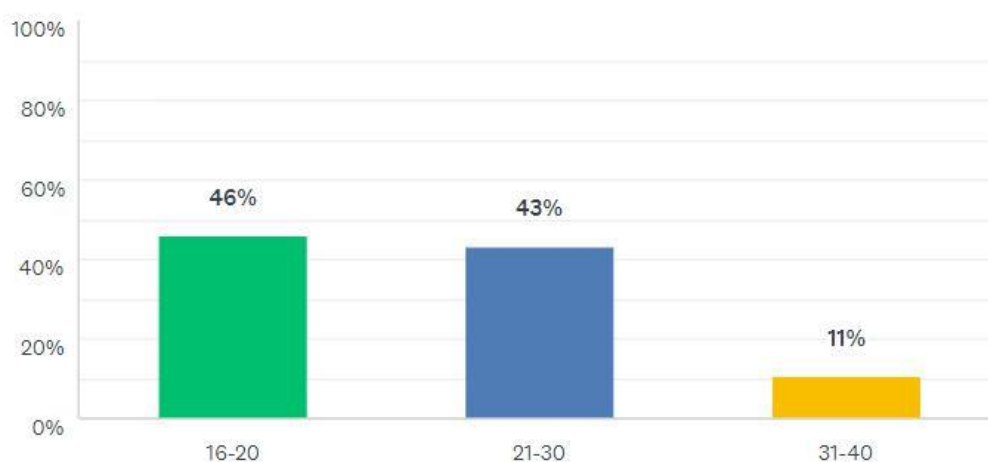
Мнозинство (83%; 273) од испитаниците беа мажи.

Табела 2: П2: Распределба (процент) по пол.

89% од испитаниците беа на возраст од 16-30 години, од кои половина помлади од 20 години, а другата половина постари од 20 години.

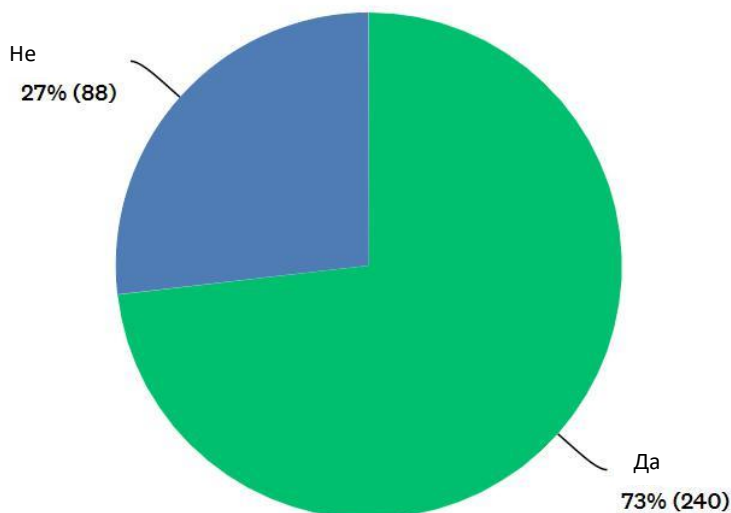
Табела 3: П3: Распределба (процент) по возраст.

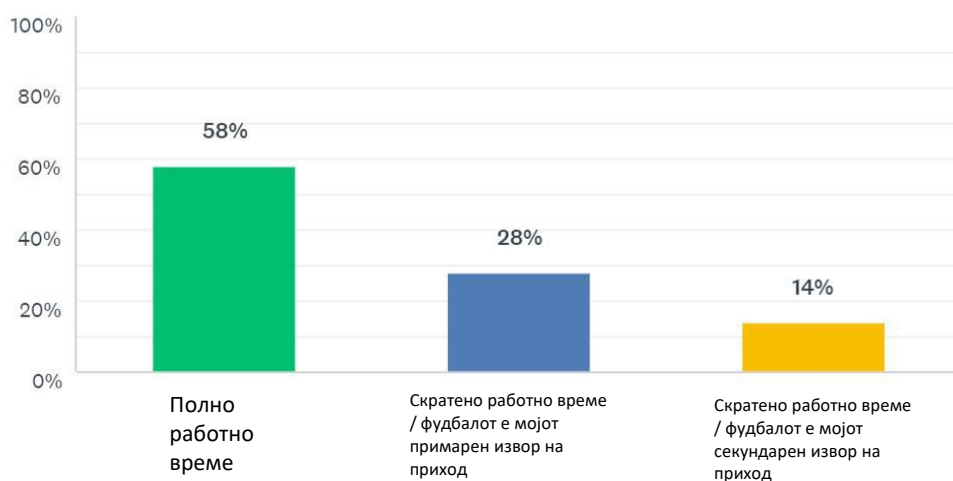
4.2 Тековен статус на вработување

73% (n = 240) од испитаниците се платени за играње фудбал. 58% од оние кои се платени, се платени со полно работно време. Останатите се плаќаат со скратено работно време - за повеќето од нив **(67%) фудбалот претставува нивен примарен извор на приход,** додека за 33% од платените фудбалери со скратено работно време, фудбалот е секундарен извор на приход.

Табела 4: П4: Дали сте платени од Вашиот клуб да играте фудбал?

Табела 5: П5: Доколку сте платени, на која основа сте платени?

4.3 Идна кариера

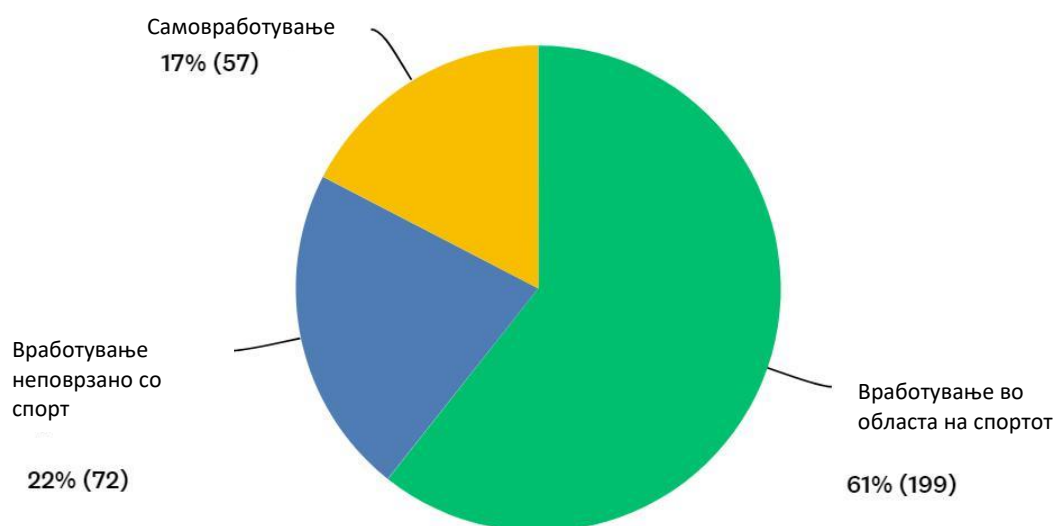
48% од играчите (n = 158) одговориле дека веруваат дека ќе престанат да играат фудбал на 35-годишна возраст, 31% (n = 101) сметаат дека ќе престанат да играат на 40-годишна возраст, додека останатите мислат дека ќе престанат да играат пред 30 или дури и пред 25-та година од животот.

Табела 6: П6: На која возраст мислите дека ќе престанете да играте фудбал?

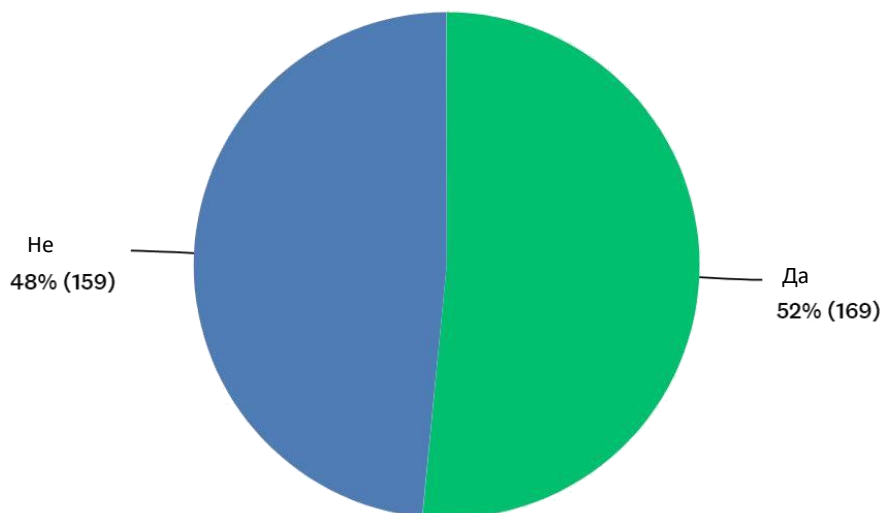
МОЖНИ ОДГОВОРИ	ОДГОВОРИ	БРОЈ
▼ 40	31%	101
▼ 35	48%	158
▼ 30	12%	39
▼ 25	9%	30
ВКУПНО		328

Мнозинството испитаници (61%; n = 199) би останале вработени во областа на спортот откако ќе завршат со играње фудбал. 22% (n = 72) би сакале да имаат вработување кое не е поврзано со спортот и 17% (n = 57) размислуваат за самовработување. 52% (n = 169) од испитаниците веќе имаат кариерен пат што ќе го следат по нивната спортска кариера, додека 48% (n = 159) сè уште го немаат.

Табела 7: П7: Дали сте размислувале што би правеле кога повеќе нема да играте фудбал?

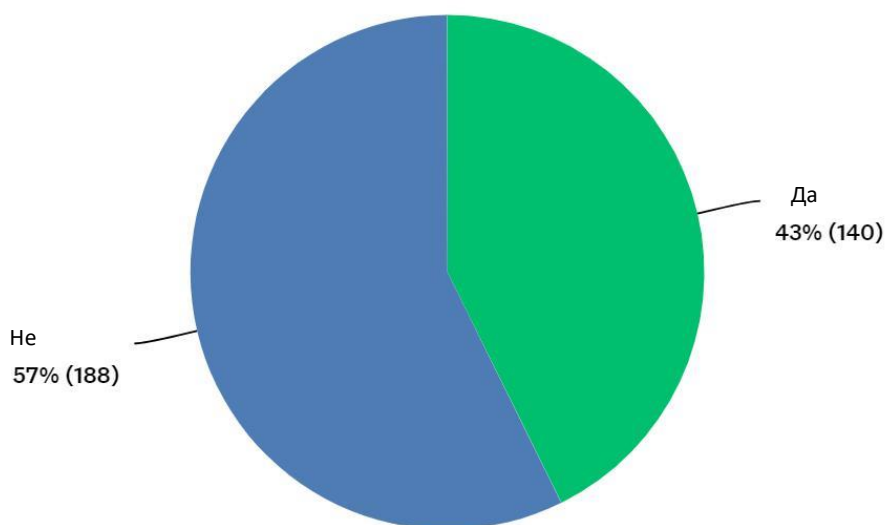

Табела 8: П8: Дали веќе имате кариерен пат кој што ќе го следите по завршувањето на Вашата спортска кариера?

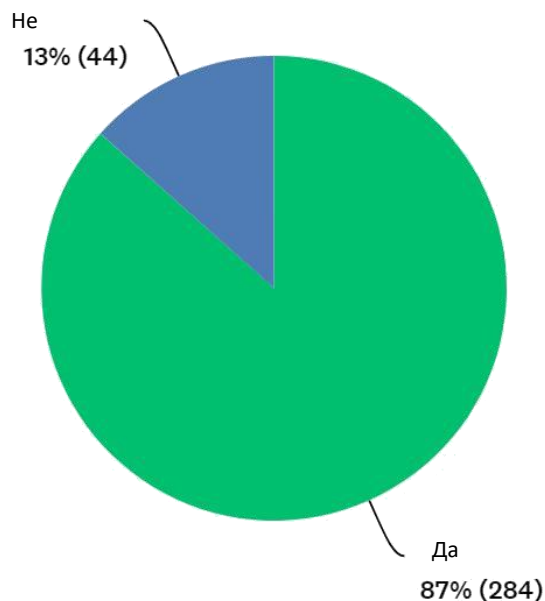

На 57% (n = 188) од испитаниците, нивните клубови нудат поддршка во врска со понатамошните совети за кариера, додека на останатите (43%; n = 140) оваа поддршка не им е понудена. Огромно мнозинство (87%; n = 284) сметаат дека би било корисно доколку може да им се обезбеди менторска поддршка за да им помогне да ги разберат нивните можности за вработување кога ќе престанат да играат професионален фудбал.

Табела 9: П9: Дали Вашиот клуб нуди поддршка / совет во врска со понатамошните совети за кариера?

Табела 10: П10: Дали би било корисно ако Ви биде обезбедена менторска поддршка за да Ви помогнеме да ги разберете Вашите можности за вработување кога ќе престанете да играте професионален фудбал?

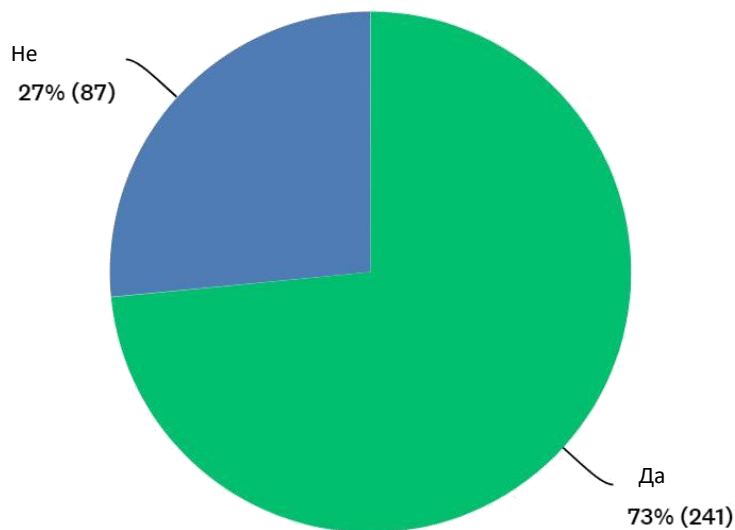
4.4 Став во врска со претприемништвото

Најголем дел од испитаниците (**87%; n = 288**) изразија интерес да станат претприемачи.

Повеќето од испитаниците (**73%; n = 241**) веќе размислувале за можноста да станат претприемач (во спортско поле или друга област) по нивната фудбалска кариера.

45% (n = 146) би размислиле да започнат претприемачка активност **откако ќе ја завршат својата спортска кариера**, додека **36% (n = 119)** ќе се обидат да започнат претприемништво **истовремено заедно со својата спортска кариера**. **2%** (n = 6) се веќе претприемачи. **4%** од испитаниците (n = 14) отсекогаш сакале да го сторат тоа, но не го нашле вистинскиот момент, додека **12%** (n = 40) не мислат дека некогаш ќе станат претприемачи.

Табела 11: П11: Дали некогаш сте размислувале за можноста да станете претприемач по Вашата фудбалска кариера (во областа на спортот или во друга област)?

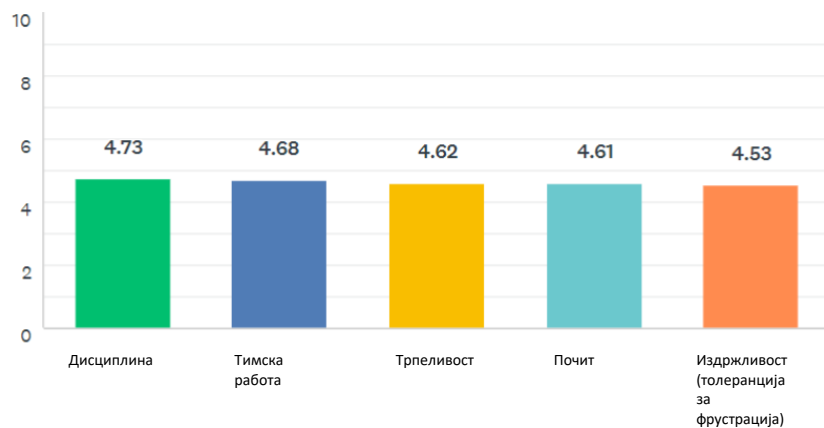

Табела 12: П12: Кога би почнале да размислувате за започнување на претприемничка дејност?

МОЖНИ ОДГОВОРИ	ОДГОВОРИ	
Откако ќе ја завршам својата спортска кариера	45%	149
Би се обидел да започнам истовремено со мојата спортска кариера	36%	119
Мислам дека никогаш нема да го сторам тоа	12%	40
Отсекогаш сум сакал да го сторам тоа, но не сум го пронашол вистинскиот момент	4%	14
Веќе сум претприемач	2%	6
ВКУПНО		328

Испитаниците оценија колку се корисни различни вештини за започнување бизнис, на скала од 1 (не е корисна) до 5 (многу корисна). Мнозинството (69% или повеќе) од испитаниците оцениле дека секоја од вештините е многу корисна. **Најдобро оценета вештина за започнување бизнис е дисциплина (просек пондериран од 4,73)**, проследена со тимска работа, трпеливост, почит и издржливост.

Табела 13: П13: Колку сметате дека се корисни следниве вештини за започнување бизнис? (1-не е корисно, 5-многу корисно)

	1	2	3	4	5	ВКУПНО	ИЗМЕРЕН ПРОСЕК
Дисциплина	0.91% 3	1.52% 5	2.44% 8	13.72% 45	81.40% 267	328	4.73
Тимска работа	1.83% 6	1.22% 4	2.44% 8	16.46% 54	78.05% 256	328	4.68
Трпеливост	1.52% 5	1.52% 5	4.27% 14	18.60% 61	74.09% 243	328	4.62
Почит	1.22% 4	1.52% 5	4.88% 16	20.12% 66	72.26% 237	328	4.61
Издржливост (толеранција за фрустрација)	1.52% 5	0.91% 3	8.84% 29	20.12% 66	68.60% 225	328	4.53

Меѓу различните профили на претприемачи, 37% избраа специјализиран претприемач, 29% социјален претприемач, 28% инвеститор претприемач и 26% иновативен претприемач.

Табела 14: П14: Што мислите кој од следниве профили на претприемачи е посоодветен за она што би сакале да бидете во иднина?

МОЖНИ ОДГОВОРИ	ОДГОВОРИ
Специјалист претприемач (бидејќи сум експерт)	37% 122
Социјален претприемач (водење проекти за заедницата, едукативни програми, непрофитни организации и т.н.)	29% 94
Претприемач-инвеститор (инвестирање во можности освен своите, на пр.: старт-ап)	28% 92
Иновативен претприемач (креирање иновативни производи, услуги, технологии)	26% 84
Вкупно испитаници: 329	

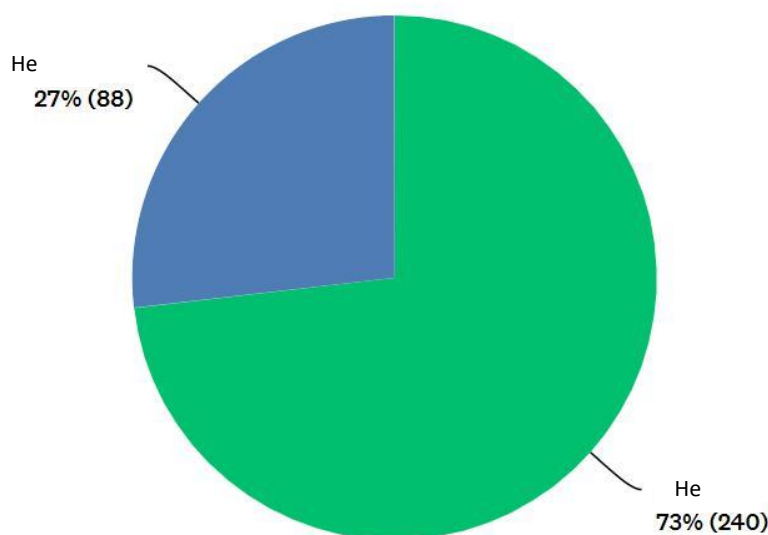
4.5 Интерес за обука во претприемништво

73% (n = 240) од испитаниците би следеле курс / обука на тема претприемништво.

43% (n = 140) од испитаниците сметаат дека обуката за претприемништво ќе им помогне кон **можна професионална алтернатива**, додека **33% (n = 108)** сметаат дека обуката за претприемништво ќе им помогне **да пристапат на областа на спортот** од деловна перспектива. 21% (n = 70) не знаат како би им помогнала, а 3% (n = 10) веруваат дека тоа воопшто нема да им помогне.

Она што најмногу би ги поттикнало играчите да следат обука за претприемништво е **можноста за професионален раст (51%; n = 168)** и **опцијата за генерирање економски приход (50%; n = 164)**. 15% (n = 48) сметаат дека тешкотијата да се соочат на пазарот на трудот би била причината, додека 7% (n = 22) одговориле дека ништо не би ги поттикнало да следат обука за претприемништво.

П15: Дали би следеле курс / обука на тема претприемништво?

Табела 16: П16: Како мислите дека би Ви била од помош обуката за претприемништво?

МОЖНИ ОДГОВОРИ	ОДГОВОРИ	
Можна професионална алтернатива	43%	140
Би и пристапил на областа на спортот од деловна перспектива	33%	108
Не сум сигурен како би ми помогнала	21%	70
Воопшто не би ми помогнала	3%	10
ВКУПНО		328

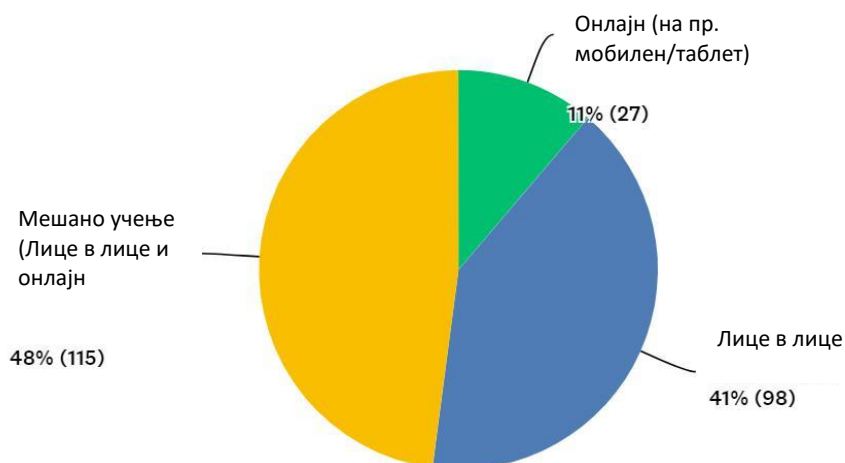
Табела 17: П17: Што најмногу би Ве поттикнало да следите обука за претприемништво?

МОЖНИ ОДГОВОРИ	ОДГОВОРИ
Можноста за професионален раст	51% 168
Можноста за создавање економски приход	50% 164
Тешкотијата во соочувањето со пазарот на труд	15% 48
Ништо не ме мотивира да следам обука за претприемништво	7% 22
Вкупно испитаници: 328	

4.6 Преференции во однос на учењето¹

11% (n = 27) претпочитаат онлајн обука (на пр. мобилен / таблет), додека 41% (n = 98) претпочитаат обука лице в лице. **Повеќето од испитаниците (48%; n = 115) претпочитаат мешано учење (преку интернет и лице в лице).**

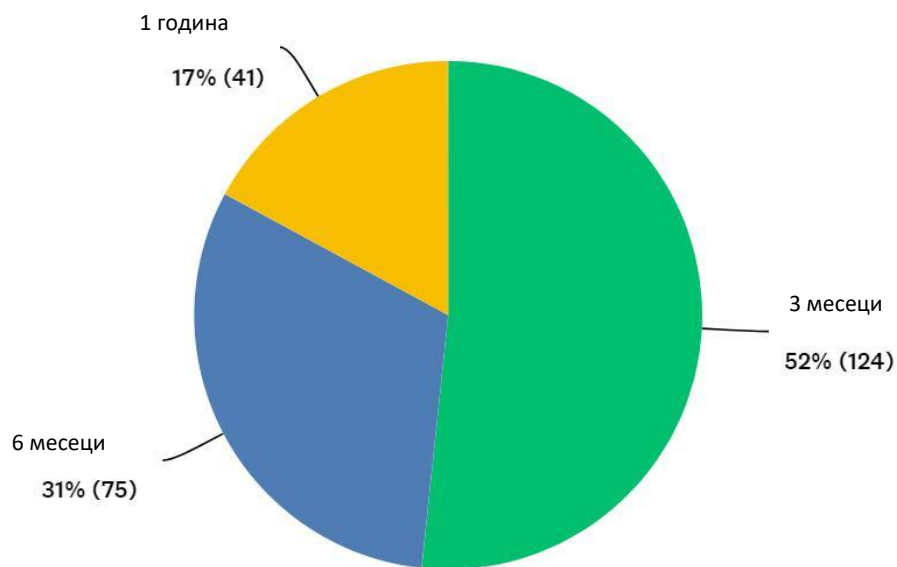
Табела 18: П18: Како претпочитате да се нуди обуката?

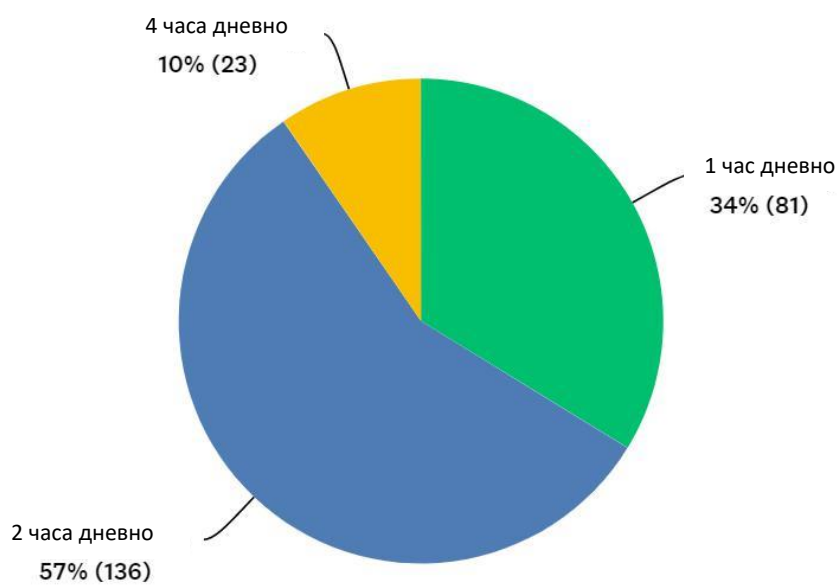
Повеќето од испитаниците (52%; n = 124) би сакале курсот да трае 3 месеци, 31% (n = 75) претпочитаат 6-месечен курс и 17% би сакале курсот да трае 1 година. Повеќето од нив (57%; n = 136) би инвестирале 2 часа на ден, додека 34% (n = 81) би инвестирале 1 час и 10% (n = 23) 4 часа на ден.

¹ Во овој дел беа анализирани само преференциите за учење на учесниците, кои одговориле со ДА на прашањето П15 (Дали би следеле курс / обука на тема претприемништво?) (N = 240)

Табела 19: П19: Ако се запишете на некој курс, колку време би сакале да трае овој курс?

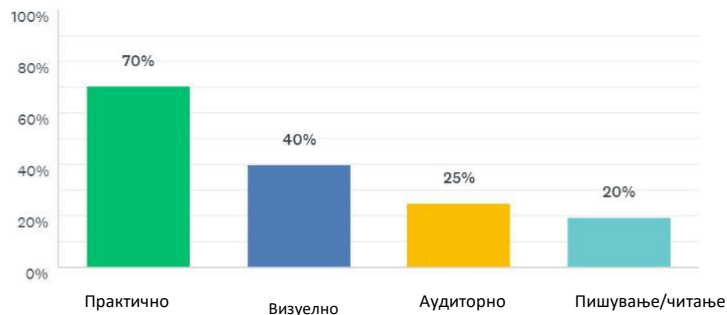

Табела 20: П20: Колку време дневно би инвестирале во обуката?

70% (n = 169) од испитаниците избраа Практично учење како префериран стил на учење. 40% (n = 96) избраа визуелно, 25% (n = 60) аудитивно, а 20% (n = 47) читање / пишување.

Табела 21: П21: Кој е најпосакуваниот стил на учење

МОЖНИ ОДГОВОРИ	ОДГОВОРИ	
▼ Практично	70%	169
▼ Визуелно	40%	96
▼ Аудиторно	25%	60
▼ Пишување/читање	20%	47
Вкупно испитаници: 240		

5 Заклучок и препораки

Анализата на податоците од анкетата добиена во овој проект покажува дека за младите фудбалери, играњето фудбал во професионални или полупрофесионални младински лиги претставува извор на приход (примарен или секундарен), што завршува заедно со нивната фудбалска кариера, претежно по возраста од 35 години.

Фудбалерите се заинтересирани да станат претприемачи, без оглед дали се специјалисти / експерти или водат програми на заедницата, едукативни програми или непрофитни организации, да станат инвеститори во старт-ап компании или да иновираат производи, услуги и технологии. Повеќето од нив веќе размислувале да станат претприемачи по нивната фудбалска кариера и се препорачува да им се обезбеди на играчите можност истовремено да започнат претприемништво, заедно со нивните спортски кариери.

Клубовите нудат поддршка во врска со понатамошните совети за кариера, но ќе им се препорача специјална поддршка за менторство за да им се помогне на играчите да ги разберат нивните можности за вработување кога ќе престанат да играат професионален фудбал.

Би се препорачало да се обезбеди курс / обука за фудбалери на тема претприемништво, да им се помогне на играчите кон можна професионална алтернатива или да можат да пристапат на областа на спортот од деловна перспектива. Може да се заклучи дека можноста за професионален раст и опцијата за генерирање економски приход ќе ги поттикне играчите најмногу да следат обука за претприемништво.

Важно е да се осигура дека играчот може да ја комбинира својата фудбалска кариера и обуката на флексибилен и ефикасен начин, без да се компромитира ниту една цел. Во однос на резултатите од истражувањето во врска со преференциите за учење, се препорачува:

- Обуката да се нуди како мешано учење, комбинација на онлајн и семинари лице в лице.
- Курсот треба да трае помеѓу 3 и 6 месеци.
- Дневната инвестиција треба да биде максимум 2 часа.
- Практичното учење ќе бидат препорачан за стил на учење, дополнето со визуелни, аудио и материјали за читање / пишување.